Jaarverslag 2024

FAUNABEHEEREENHEID
NOORD-HOLLAND

Colofon

Organisatie
Stichting Faunabeheereenheid Noord- Holland

Periode verantwoording
2024

Postadres
Spaarne 17
2011 CD Haarlem

T 023 – 21 00 223
E info@fbenoordholland.nl
I www.fbenoordholland.nl

Bank/Giro rekeningnummer
NL41 RABO 0389 4629 50

Kamer van Koophandel-nummer
341.86.797 Amsterdam

Contactpersoon
Patty Laan, directeur – secretaris

Foto's
Shutterstock

Leeswijzer
Dit jaarverslag begint met een voorwoord van de voorzitter. In hoofdstuk 1 worden vervolgens de positie en de werkwijze van de FBE Noord-Holland beschreven, de (inter-) nationale vertegenwoordigingen en hoe wordt aangesloten op de provinciale beleidsdoelen. Vervolgens worden de prestaties per thema verantwoord. De FBE Noord-Holland werkt aan zeven thema's. De vijf inhoudelijke thema's zijn jacht, vrijgestelde soorten, ganzen, hoefdieren, exoten en plaagdieren. De twee organisatorische thema's zijn data en communicatie. Deze hangen nauw samen met de inhoudelijke thema's.

Colofon 2
1 Voorwoord 3
2 De Faunabeheereenheid 6
2.1 Over de FBE Noord-Holland 6
2.2 Wettelijke positie Faunabeheereenheid 6
2.3 Organisatie 7
2.4 Samenwerking 8
4 Hoefdieren 16
4.1 Ree 16
4.2 Damhert 16
4.3 Valwild 16
5 Vos 17
6 Houtduif 18
7 Monitoringssoorten 18
8 Exoten en plaagdieren 19
8.1 Exoten 19
8.2 Plaagdieren 19
9 Jacht 20
10 Databeheer 21
10.1 Registreren 21
10.2 Schadetegemoetkoming 22
10.3 Toezicht en handhaving 23
10.4 Tellingen 24
11 Communicatie 26
11.1 Websites 26
11.2 Faunakalender 27
11.3 Nieuwsbrief 27
11.4 Helpdesk 27
11.5 Jaarverslag 27
11.6 Pers 27

1 Voorwoord

De gevolgen van klimaatverandering worden in toenemende mate zichtbaar en voelbaar. De noodzaak wordt daardoor steeds dringender om maatregelen te treffen die het leefgebied van mens en dier veilig en gezond houden. Technische oplossingen zijn alleen zinvol als deze samengaan met gedragsverandering. Het zou daarom niet langer normaal moeten zijn om alles wat leeft en groeit louter dienstbaar te maken aan de menselijke soort. Het leven mèt de natuur vraagt wel om een andere manier van denken en doen.

Tegelijkertijd zien wij ook dat de aanspraak op de schaarse ruimte door mensen steeds groter wordt en dat het leefgebied van wilde dieren steeds meer onder druk is komen te staan. De maatschappelijke discussies over dilemma's rond mens-dier-conflicten nemen toe en bereiken ook de politieke arena's van provincie en Rijk. Omdat het overheidsbeleid niet altijd helder is onder politieke druk voortdurend in beweging is, wordt helaas steeds vaker een beroep op de rechter gedaan om uitspraak te doen over de uitvoering, c.q. uitvoerbaarheid van staand beleid.

Positief is dat steeds meer burgerorganisaties het initiatief nemen om dan zelf maar aan de slag te gaan. We zien voorbeelden van bijvoorbeeld agrarische ondernemers die met behulp van nu reeds beschikbare kennis op een slimme manier gebruik maken van de natuurlijke systemen in hun gebied. Ook zien we dat de schadebestrijding door jagers vaker gebaseerd is op de nieuwste en breed gedeelde wetenschappelijke inzichten. Zo komt ervaringskennis samen met wetenschappelijke kennis.

Dat is ook waar de Faunabeheereenheid Noord-Holland zich elk jaar voor inzet. En meer nog: het samenbrengen van partijen die, als professional en als vrijwilliger, zich dagelijks inzetten voor het bevorderen van evenwichtige groei en herstel van balans tussen soorten. Door toedoen van de mens belasten enkele soorten, waaronder ganzen, gebieden in Noord-Holland te zwaar, waardoor onevenredig veel schade wordt toegebracht aan landbouwgewassen en de natuur. Ook de risico's voor de vliegveiligheid rondom Schiphol worden steeds groter.

Ingrijpen is daarom noodzakelijk om de schade te bestrijden, maar ook om een gunstige instandhouding van soorten, flora en fauna, te garanderen. De FBE coördineert de uitvoering en voert regie, opdat alles zorgvuldig gebeurt, met oog voor alle belangen. Alle relevante partijen zijn ook verenigd in ons bestuur en hebben een directe lijn met de medewerkers van het bureau.

En omdat ganzen zich weinig aantrekken van provinciegrenzen heeft de FBE-Noord-Holland het initiatief genomen om met vijf provincies een degelijke wetenschappelijke en juridische basis gelegd voor het nemen van de juiste en meest verantwoorde beheermaatregelen. Gebleken is dat een dergelijk succes alleen kan worden bereikt als politiek, wetenschap, belangenorganisaties en uitvoerende diensten goed met elkaar samenwerken en dat blijven doen als het aankomt op de feitelijke uitvoering.

Dit jaar hebben we opnieuw de beoogde doelstellingen voor 2024 gehaald, dankzij de tomeloze inzet van alle bureaumedewerkers die hard aan het leveren van kwaliteit op de gebieden ecologie, dataontwikkeling en communicatie, stevig aangestuurd door een

directeur die in nauw overleg met het bestuur zaken voor elkaar weet te krijgen. Maar lof ook voor een bestuur dat opnieuw in staat is gebleken om naast het belang van de eigen club, het algemeen belang voorop te stellen.

Drs. Jan Pieter J. Lokker - voorzitter Faunabeheereenheid Nood-Holland.

2 De Faunabeheereenheid

2.1 Over de FBE Noord-Holland

Noord-Holland is rijk aan afwisselende natuur. Er zijn polders, duinen en stranden, waar veel verschillende planten en dieren leven. Die dieren moeten we beschermen, maar ze zorgen ook voor dilemma's. Als we onze weidevogels willen beschermen, wat doen we dan met dieren die eieren en kuikens eten? En ganzen horen in ons landschap, maar ze veroorzaken ook grote schade aan natuur en landbouw, en risico's voor de vliegveiligheid. Zulke dilemma's vragen om heldere keuzes, op basis van grondige kennis van natuur en maatschappij en om een goede samenwerking met alle betrokken partijen.

Als wilde dieren schade of overlast veroorzaken, nemen wij als FBE het voortouw om oplossingen te vinden. Daarmee dragen we bij aan het behalen van maatschappelijke doelen. Denk aan Natura 2000-doelen, het terugdringen van landbouwschade en het beperken van risico's voor de luchtvaart. Daarbij houden we zoveel mogelijk rekening met dierenwelzijn.

Het is onze wettelijke taak om binnen de kaders van de wet overheden, grondeigenaren, grondgebruikers en andere betrokken partijen hierbij te adviseren. We doen daartoe onderzoek, vertalen de resultaten daaruit naar een concrete aanpak en verwoorden deze in een faunabeheerplan, dat door de provincie wordt goedgekeurd. Als het nodig is om dodelijke maatregelen in te zetten, vragen we vergunningen aan bij de provincie. Daarnaast denken en bouwen we mee aan het ontwikkelen van processen die helpen bij een optimale uitvoering van de faunabeheerplannen en de verantwoording over die uitvoering, zoals bijvoorbeeld met FaunaSpot.

Ons bestuur en het bureau hebben de kennis en ervaring om binnen de kaders van de wet alle belangen zorgvuldig af te wegen. We zijn een echte kennisorganisatie. Jurisprudentie, onafhankelijke adviezen, wetenschappelijke onderzoeken, tellingen en diergedrag: we nemen het allemaal mee in de onderbouwing van onze faunabeheerplannen. Bovendien houden we goed in de gaten of de ingezette maatregelen daadwerkelijk werken, zodat we indien nodig kunnen bijsturen. Door onze expertise en ervaring uit verschillende vakgebieden te combineren, streven we ernaar om binnen de wettelijke kaders de beste uitvoering te realiseren.

2.2 Wettelijke positie Faunabeheereenheid

De FBE Noord-Holland vindt haar wettelijke bestaansrecht in artikel 8.2 van de Omgevingswet. De FBE faciliteert en coördineert het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren en de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers. De uitvoering hiervan geschiedt overeenkomstig de faunabeheerplannen. In de provinciale Omgevingsverordening NH2022, vastgesteld 5 juli 2022 artikel 2.11, is dit nader ingevuld.

Als FBE hebben wij een verantwoordelijkheid voor de coördinatie van het beheer zoals dat beschreven staat in het faunabeheerplan (art. 2.9 OVNH 2022). Gezien de centrale positie en

toegang tot informatie op verschillende niveaus is de FBE bij uitstek de organisatie die alle partijen informeert over ontwikkelingen op het gebied van faunabeheer. Wij kunnen daardoor zorgen voor een efficiënte uitwisseling van kennis en informatie.

2.3 Organisatie

Bestuur

Het bestuur bestaat uit leden met kennis en ervaring en met een netwerk in faunabeheer. De leden vertegenwoordigen de verschillende maatschappelijke belangen. Deze samenstelling zorgt voor een zo effectief mogelijke uitvoering van de wettelijke taken van de FBE. De rol van het bestuur is om de strategische richting van de organisatie te bepalen en toezicht te houden op de dagelijkse gang van zaken. De leden vertegenwoordigen de FBE naar buiten toe en onderhouden actief relaties met stakeholders. Het bestuur heeft in 2024 vijfmaal vergaderd. In het kader van de samenwerking m.b.t. het Ganzenplan (zie hoofdstuk 9) heeft een vertegenwoordiging van het bestuur viermaal vergaderd.

Het bestuur bestaat uit de volgende leden:

- De heer J.P.J. Lokker – onafhankelijk voorzitter;
- De heer A. Hooijer - Land- en Tuinbouworganisatie Noord, Noord-Holland;
- De heer R. van Soelen - Koninklijke Jagersvereniging (KNJV), de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer (NOJG) en de Wildbeheereenheden (WBE's) in Noord-Holland (tot en met 12 december 2024 de heer R. Benoist);
- De heer M. de Jong – terreinbeherende organisaties: Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Waternet, PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, Goois Natuurreservaat;
- De heer N. de Snoo – Staatsbosbeheer (tot en met 21 februari 2024 mevrouw. S. Tienkamp);
- De heer A. van Gelderen - Hollands Particulier Grondbezit;
- De heer J. van Nieuwenhuijzen - Agrarische Collectieven Noord-Holland;
- De heer F. Meijboom expert dierenwelzijn/diergedrag (vanaf 29 januari 2025).

Bureau

De FBE Noord-Holland beschikt over gekwalificeerd personeel met expertise op het gebied van ecologie, (populatie-)biologie en data-analyse, dat goed op de hoogte is van de actuele natuurwetgeving. Dit team bundelt ervaring en deskundigheid op het gebied van beheer en dataverzameling en heeft daarnaast een uitgebreid netwerk. Afhankelijk van de opgave en beschikbaar personeel in de markt bestaat het bureau uit 5 tot 7 FTE.

Werkwijze

Er zijn verschillende perspectieven, waarden en oplossingen met betrekking tot faunabeheer. Daarbij spelen uiteenlopende maatschappelijke belangen, niet in de laatste plaats die van wilde dieren zelf. Het is een complexe omgeving. Het team wordt daarom opgeleid en werkt volgens de methodiek van Strategisch Omgevingsmanagement (SOM). Dit houdt o.a. in dat de processen voorspelbaar georganiseerd en transparant zijn en dat er vroegtijdig wordt gecommuniceerd met belanghebbenden. We werken op basis van wetenschappelijke feiten en houden rekening met de belangen van de stakeholders.

2.4 Samenwerking

Internationale samenwerking

De FBE Noord-Holland vervult een adviesfunctie in de Werkgroep AEWA Ganzen (WAG), net als SOVON. AEWA staat voor *Afrikaans-Euraziatische Watervogelovereenkomst*. De WAG coördineert de inbreng van Nederland in internationaal verband namens het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de provincies. De WAG zorgt ervoor dat internationale afspraken, data en kennis op nationaal niveau beschikbaar worden gesteld. Op deze wijze worden ganzen internationaal gemonitord, niet alleen wat betreft aantallen, maar ook met betrekking tot het uitvoeringsbeleid. Jaarlijks vindt er een congres plaats waar de resultaten en doelen worden besproken, gecontroleerd en waar afspraken worden gemaakt. AEWA heeft verschillende expertgroepen. Werknemers van de FBE Noord-Holland nemen deel aan de expertgroepen Brandgans, Grauwe Gans, en Landbouwschade.

Landelijke samenwerking

De FBE Noord-Holland werkt samen met diverse specialisten, waaronder juristen, organisatiedeskundigen en wetenschappers van organisaties zoals Sovon, NIOO-KNAW en de Zoogdierenvereniging. Het personeel van de FBE Noord-Holland neemt deel aan o.a. het landelijk secretarissenoverleg FBE NL, overleggen in het kader van schade (BIJ12) en de taakgroep Ganzen van het Interprovinciaal Overleg (IPO), waar wij namens alle FBE's in Nederland als adviseur betrokken zijn.

Regionale samenwerking met betrekking tot ganzen

De FBE Noord-Holland werkt afhankelijk van het onderwerp in wisselende coalities samen met provincies en andere FBE's. Voor vliegveiligheid zijn dit de provincies en FBE's uit Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland. Voor de ruivangsten zijn dit de FBE's Zeeland, Utrecht en Zuid-Holland. In september 2023 zijn de faunabeheereenheden Flevoland, Noord-Holland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland onder de titel 'Ganzenplan' gestart met het maken van een gezamenlijke gegevensbasis voor een faunabeheerplan Ganzen (zie hoofdstuk 9).

De bijdrage aan de provinciale beleidsdoelen

De provincie heeft de wettelijke taak om planten en dieren te beschermen. Dit is onder meer vastgelegd in de Wet natuurbescherming en de daaropvolgende Omgevingswet. De

beleidsambities van de provincie Noord-Holland zijn opgenomen in de Omgevingsvisie NH2050. De kaders over hoe we met onze omgeving omgaan zijn vastgelegd in de Omgevingswet en verder uitgewerkt in de Omgevingsverordening NH2022 en beleidsregels. Over het algemeen is het verboden om in het wild levende dieren te doden, maar onder specifieke omstandigheden en indien er bepaalde maatschappelijke belangen in het geding zijn, kan hiervan worden afgeweken.

De provinciale beleidsdoelen streven samengevat naar het volgende:

- Een goede balans tussen de instandhouding van soorten en de intrinsieke waarde van het dier enerzijds, en het voorkomen en bestrijden van schade m.b.t. de wettelijke belangen anderzijds;
- Een efficiënt en goed functionerend faunabeheersysteem en een helder en haalbaar uitvoeringsbeleid, met draagvlak en begrip hiervoor in de samenleving;
- Voorkomen en terugdringen van ernstige schade aan gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom o.a. door het besluiten tot afgifte van ontheffingen;
- Verbetering van de verkeersveiligheid op de weg en het spoor;
- Voorkomen en terugdringen van negatieve invloeden op wilde flora en fauna, evenals de instandhouding van een natuurlijke habitat;
- Het veiligstellen van het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid;
- Het voorkomen en bestrijden van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- Een minimale stand van invasieve exoten.

Sinds 2003 heeft de FBE Noord-Holland een subsidierelatie met de provincie Noord-Holland. Jaarlijks wordt een jaarplan opgesteld, waarin staat welke bijdrage de FBE levert aan deze beleidsdoelen. Het gaat hierbij om de maatschappelijke belangen flora en fauna, openbare orde en veiligheid en landbouwschade. Op basis van dit activiteitenplan stelt de provincie de middelen ter beschikking om dit uit te voeren.

3 Ganzen

Ganzen veroorzaken in Noord-Holland schade aan natuur en landbouw, en vormen een risico voor de vliegveiligheid. De FBE Noord-Holland ontwikkelt faunabeheerplannen en ziet toe op de uitvoering van die plannen, ondergebracht in verschillende processen, projecten en deelprojecten.

3.1 Plan

Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland 2021 - 2024

Op 13 juli 2021 heeft de provincie Noord-Holland het Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland 2021-2024 goedgekeurd. Dit plan beschrijft een maatschappelijk breed gedragen, integraal pakket aan maatregelen. Het doel van deze maatregelen is om de risico's op schade aan de verschillende belangen op een maatschappelijk aanvaardbaar niveau te brengen, terwijl tegelijkertijd de duurzame instandhouding van de populatie stand- en trekganzen wordt gewaarborgd.

Omdat de tijd die nodig was voor het schrijven van een nieuw faunabeheerplan te kort was, is een verlenging van het goedkeuringsbesluit aangevraagd. Deze verlenging is op 29 januari 2024 verleend. Hiertegen is bezwaar gemaakt. De FBE heeft bijgedragen aan het verweerschrift en was aanwezig bij de behandeling van het bezwaar voor het beantwoorden van de vragen van de commissie.

Interprovinciaal Ganzenplan

In 2023 is de FBE Noord-Holland gestart met de voorbereiding van een nieuw faunabeheerplan Ganzen. Het vraagstuk rondom ganzen in Noord-Holland blijft echter niet beperkt tot onze provincie, omdat ganzen zich voortdurend over provinciegrenzen bewegen. Daarom heeft onze FBE het initiatief genomen tot een vergaande samenwerking met de FBE's van de provincies Flevoland, Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland.

Onder de titel Ganzenplan is gezamenlijk - en met ondersteuning van vele wetenschappers, experts en ervaringsdeskundigen - gewerkt aan het verzamelen van data, onderzoeksresultaten en praktijkervaringen vanuit deze vijf provincies. Ook is de mogelijkheid van een gezamenlijk faunabeheerplan verkend. De aard van de basisdata, de specifieke problematiek en belangen verschillen echter per provincie. Bovendien moet elk provinciebestuur eigen beleidsafwegingen kunnen maken.

Vooralsnog is daarom besloten dat elke provincie haar eigen faunabeheerplan maakt, volgens een eigen tijdpad, maar met gebruikmaking van de gezamenlijke gegevensbasis, en in nauwe afstemming en samenwerking met elkaar.

Het proces voor de ontwikkeling van een nieuw faunabeheerplan werd uitgevoerd volgens het principe van Strategisch Omgevingsmanagement. Daarbij hebben we alle belangen zo goed mogelijk in kaart gebracht via een transparant participatieproces. Om belanghebbenden te betrekken bij het opstellen van het faunabeheerplan is een interactieve website gebouwd: www.ganzenplan.nl. Op deze website kon elke belanghebbende in meerdere schrijfrondes reageren op conceptteksten. Ook konden

geïnteresseerden zich aanmelden voor een nieuwsbrief om het proces te volgen en op de hoogte te blijven.

Ook werden meerdere gesprekken georganiseerd met vertegenwoordigers van de agrarische sector, natuurbescherming, dierenwelzijnsorganisaties, terreinbeherende organisaties, schadebestrijders/jagers, Federatie Particulier Grondbezit en gemeentes en waterschapen. Tijdens deze 'belangentafels' werd verkend welke inzichten de gegevensbasis hebben opgeleverd, en wat deze betekenen voor de aanpak van ganzenbeheer, over de provinciegrenzen heen.

Vanuit de gegevensbasis heeft de FBE Noord-Holland een faunabeheerplan Ganzen 2025-2031* ontwikkeld, met een concreet maatregelenpakket. Hierop konden WBE's hun adviesrecht toepassen en konden ook andere belanghebbenden weer reageren. Waar nodig werden teksten aangepast, waarna de provincie op 11 maart 2025 het faunabeheerplan heeft goedgekeurd.

*Dit faunabeheerplan bestaat uit 4 delen:

- Deel A (maatregelenpakket)
- Deel B (gegevensbasis)
- Deel C (bijlagen)
- Deel D (participatie)

Ontheffing en vergunning

Tussen de geldigheidsdatum van het Faunabeheerplan Ganzen Noord-Holland 2021-2024 en de tijd die nodig was voor het ontwikkelen van een nieuw faunabeheerplan zat onvoldoende tijd. Daarom is naast een verlenging van het goedkeuringsbesluit ook een verlenging van de daarbij behorende ontheffingen en vergunningen aangevraagd. Deze zijn op 29 januari 2024 verleend. Tegen de verlenging is bezwaar ingediend. De faunabeheereenheid heeft bijgedragen aan het verweerschrift en was aanwezig bij de behandeling van het bezwaar voor het beantwoorden van de vragen van de commissie. Het bezwaar is ongegrond verklaard. Inmiddels is beroep ingediend.

Ganzen Schiphol

De FBE heeft de provincie Noord-Holland geadviseerd in het kader van het convenant "Reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol". Het doel van dit convenant is om voortdurend het risico op botsingen tussen vliegtuigen en vogels op en rond de nationale luchthaven Schiphol te reduceren door passende maatregelen te nemen. De FBE Noord-Holland maakt geen onderdeel uit van het convenant, maar ondersteunt de provincie daar waar mogelijk door te voorzien in data en kennis met betrekking tot het beheer van ganzen.

Taakgroep ganzen

De Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BAC-VP) heeft besloten om een taakgroep Ganzen op te zetten onder de IPO-werkgroep Natuurwetgeving. Deze adviescommissie bestaat uit de gedeputeerden van de 12 provincies met de portefeuille Natuur. De taakgroep is ingesteld naar aanleiding van het eindadvies "Ganzen zonder grenzen: advies voor een robuust en gebiedsgericht ganzenbeheer". De samenwerking tussen de provincies richt zich voornamelijk op de implementatie van de AEWA-aanpak en zorgt voor een goede afstemming op internationaal, nationaal, provinciaal en regionaal/lokaal niveau. De FBE Noord-Holland neemt samen met de FBE Utrecht deel aan deze taakgroep als adviseur. Hiermee wordt een optimale aansluiting tussen wetgeving, beleid, plan en uitvoering gerealiseerd. De taakgroep is zevenmaal online bij elkaar gekomen.

Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds (AEWA)

De Nederlandse Werkgroep AEWA aanpak Ganzen (WAG) coördineert vanuit Nederland de aanpak van AEWA, conform het besluit van de Ambtelijke Adviescommissie Vitaal Platteland (AACVP) van 25 maart 2016. Deze werkgroep wordt getrokken door de provincie Friesland en bestaat uit vertegenwoordigers van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, de provincies en BIJ12 Faunazaken. De werkgroep maakt daarbij gebruik adviseurs.

De FBE Noord-Holland neemt als adviseur deel aan deze werkgroep. Deze adviesrol is gebaseerd op kennis van monitoring, ganzenbeheer en de uitvoeringspraktijk. Daarnaast verzameld de FBE Noord-Holland landelijke afschotgegevens en tellingen van de grauwe gans en brandgans.

De WAG is zesmaal online en tweemaal fysiek bij elkaar gekomen. De FBE Noord-Holland was van 18 juni tot en met 20 juni als adviseur van de Nederlandse delegatie aanwezig bij de negende meeting van AEWA in Tromsø (Noorwegen).

3.2 Uitvoering van beheer

Om de doelen van het faunabeheerplan te bereiken, zijn er verschillende benaderingen. Daarbij is inzet nodig van de grondgebruikers agrarisch, natuur en particulier, en van vrijwillige en beroepsmatige schadebestrijders en een gespecialiseerd bedrijf voor het vangen van ruiende ganzen (ruivangsten). De FBE Noord-Holland coördineert en faciliteert deze inzet.

Vrijwillige en beroepsjagers

Vrijwillige jagers voeren ten behoeve van schadebestrijding het beheer van ganzen uit, in met name de agrarische gebieden van de provincie. Op basis van een jachtcontract met de grondeigenaar en/of een grondgebruikersverklaring van de grondgebruiker hebben zij in 2024 wederom uitvoering gegeven aan het faunabeheerplan.

In waterrijke gebieden en natuurgebieden die worden beheerd door terreinbeherende organisaties worden vanuit wetgeving extra eisen gesteld aan de uitvoering van het beheer. Terreinbeherende organisaties werken daarom meestal met beroepsmatige faunabeheerders (boswachters of ingehuurd personeel). Ook zij hebben in 2024 uitvoering gegeven aan het faunabeheerplan.

Afzetmarkt

De inspanning van vrijwillige schadebestrijders blijkt mede bepaald te worden door de afzetmarkt van ganzen. Zowel de FBE Noord-Holland als de uitvoerders streven ernaar dat alle gedode ganzen in de voedselketen terecht komen. De afzetmarkt is echter beperkt omdat het eten van ganzenvlees niet gebruikelijk is onder Nederlandse consumenten.

De FBE Noord-Holland heeft daarom in samenwerking met de provincie een marktverkenning en een daarop gebaseerd vervolgonderzoek laten uitvoeren naar de kansen en belemmeringen met betrekking tot de afzetmarkt. Hieruit volgt dat als de wens is om gedode ganzen volledig te benutten, ondersteuning van de keten vanuit de overheid noodzakelijk is. In 2024 is daarom de 'Dag van de wilde Gans' georganiseerd en is een verkenning opgestart naar een aanvraag voor een Europese subsidie.

Ruivangsten

Om de doelen voor het ganzenbeheer te halen en zo min mogelijk ganzen te doden, moet het beheer zo efficiënt en effectief mogelijk worden uitgevoerd. Het beheer is daarom gericht op reductie van zowel de aanwas als het aantal (potentiële) broedparen door koppelafschot, broedparenafschot en ruivangsten. Tijdens de ruiperiode kunnen ganzen tijdelijk niet vliegen, en verzamelen ze zich vaak in grote groepen. Deze groepen kunnen relatief eenvoudig worden gevangen en gedood met behulp van CO_2. In 2024 heeft de faunabeheereenheid wederom in samenwerking met een gespecialiseerd bedrijf de ruivangsten uitgevoerd. De FBE Noord-Holland heeft potentiële locaties gemonitord voor en tijdens de ruivangsten. Gedurende de vangdagen en vangacties is er altijd een medewerker van de FBE Noord-Holland in het veld aanwezig geweest om toe te zien op de uitvoering. Alle gedode ganzen zijn afgevoerd door een poelier.

Beheer in bijzondere gebieden – het gecoördineerd beheer

Het Faunabeheerplan Ganzen 2021-2024 richt zich op populatiereductie in de meest effectieve periode, namelijk het vroege voorjaar (februari-maart-april). Om populatiereductie ook mogelijk te maken in waterrijke en natuurgebieden heeft de FBE Noord-Holland in samenwerking met partners een pilotproject gestart onder de noemer "Gecoördineerd beheer". In dit project wordt het beheer uitgevoerd door medewerkers die in dienst zijn bij of onder coördinatie van de FBE Noord-Holland.

De provincie Noord-Holland is opgedeeld in vijf regio's, en voor elke regio is een uitvoeringsplan opgesteld. In de uitvoeringsplannen staan de beschikbare beheermogelijkheden voor elk gebied, en welke maatregelen daar kunnen worden toegepast. Aan de hand van monitoring en praktijkervaringen is het beheer indien nodig aangepast. Gezien het pilotbudget lag de prioriteit bij beheer in Natura 2000-gebieden: Duinen en Lage Land Texel, Eilandspolder, Wormer & Jisperveld + Kalverpolder, Oosterlijke Vechtplassen, Naardermeer en Ilperveld & Varkensland, gedurende de periode februari, maart en april.

Vergunning vereist

Om te kunnen beheren in Natura 2000-gebieden zijn gebiedsvergunningen nodig, of moet het beheer worden opgenomen in de Natura 2000-beheerplannen. Daarvoor dient uitgebreid te worden getoetst hoe het beheer kan worden uitgevoerd zonder dat dit de natuurdoelen van het gebied schaadt. Deze toetsing wordt beschreven in een passende beoordeling, opgesteld door een onafhankelijk ecologisch adviesbureau. Dit arbeidsintensieve proces is gestart in 2022 en vraagt jaarlijks aandacht.

In totaal zijn er passende beoordelingen gemaakt voor tien Natura 2000-gebieden. Voor vier gebieden is een vergunningaanvraag gedaan. Deze vergunningen zijn verleend. Zes passende beoordelingen zijn opgenomen in een beheerplan.

Tegen de verlening van de vergunning Naardermeer en de vergunning Zwanenwater is bezwaar en vervolgens beroep ingediend. In deze procedure adviseert de FBE indien nodig en is de FBE als derde-belanghebbende aanwezig bij rechtszaken.

Natura2000 gebied	Vergunning of beheerplan	Periode	Werkzaamheden 2024
Polder Zeevang	OD.261123	Koppelafschot: 15 febr-1 april Ruivangsten: 1 mei t/m 31 juli	
	Beheerplan Zeevang		
Zwanenwater en Pettemerduinen	OD.371196	Ruivangsten: 1 mei t/m 31 juli	Update passende beoordeling Advisering bezwaar- en beroep
Eemmeer & Gooimeer Zuidoever, Naardermeer & Oostelijke Vechtplassen	OD.367111	Koppelafschot: 1 febr-1 april Ruivangsten: 1 mei t/m 31 juli	Update passende beoordeling Advisering bezwaar- en beroep
Eilandspolder	Beheerplan Eilandspolder		
Westzaan	Beheerplan Polder Westzaan		
Ilperveld, Varkensland, Oostzanderveld & Twiske	Beheerplan IVOT		Advisering beroep
Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	Beheerplan		Advisering beroep
Duinen en Lage Land Texel	OMG-008406/DMS423636	Koppelafschot: 1 febr-30 april Ruivangsten: 1 mei t/m 31 juli	

Geluiddemper

Voor het uitvoeren van populatiereductie in Natura 2000-gebieden vereisen de gebiedsvergunningen het gebruik van een geluiddemper. Voor het aanschaffen, houden en gebruiken van een geluiddemper is een ontheffing van het Ministerie van Justitie en Veiligheid noodzakelijk. De FBE faciliteert dit proces. In totaal zijn er zes ontheffingen verstrekt aan faunabeheerders via de FBE Noord-Holland.

Aansprakelijkheidsverzekering

Voor beroepsmatig faunabeheer is een bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering nodig. Voor deze werkzaamheden is echter nog geen reguliere verzekering beschikbaar. Het is na drie jaar gelukt om deze werkzaamheden per 1 januari 2025 verzekerd te krijgen.

4 Hoefdieren

4.1 Ree

Op 23 juni 2021 heeft het bestuur van de FBE Noord-Holland het Faunabeheerplan Ree vastgesteld. Dit faunabeheerplan is gericht op het voorkomen van schade door aanrijdingen met auto's en het daarbij voorkomen van dierenleed. Ingrijpen in de populatie middels afschot is vooralsnog niet noodzakelijk geacht. Er zijn namelijk nog mogelijkheden om schade te voorkomen met preventieve maatregelen. Het plan is bedoeld voor grondeigenaren en grondgebruikers zoals natuurorganisaties en gemeenten, zodat zij gerichte preventieve maatregelen kunnen nemen.

De activiteiten in 2024 omvatten het laten uitvoeren van de tellingen, het monitoren en rapporteren van valwildgegevens, en de inzet van andere middelen dan afschot om aanrijdingen te voorkomen.

4.2 Damhert

Op 26 juni 2020 heeft het bestuur van de FBE Noord-Holland het Faunabeheerplan Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse Duingebied 2020-2026 vastgesteld. Op 20 oktober 2020 hebben Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland dit plan goedgekeurd. Op 9 maart 2021 volgde de definitieve goedkeuring, nadat ook Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland hadden ingestemd met het besluit.

Populatiereductie wordt uitgevoerd op basis van een ontheffing binnen en buiten het leefgebied van de damherten. Jaarlijks stelt de FBE Noord-Holland een tel- en beheerrapportage op waarin de voortgang van de populatiereductie wordt gerapporteerd en advies wordt gegeven over het volgende beheerseizoen.

Voor het afschot van damherten bestaat altijd belangstelling vanuit de media. Jaarlijks staat de FBE, in nauw overleg met de terreinbeheerders, de media te woord.

4.3 Valwild

Voor de afhandeling van wildaanrijdingen van damherten en reeën heeft de provincie de FBE Noord-Holland een opdracht afgegeven (nog onder de Wet natuurbescherming). De uitvoering heeft de provincie belegd bij Stichting Valwild Nederland. De FBE rapporteert over de aantallen wildaanrijdingen.

5 Vos

5.1 Faunabeheerplan Vos Noord-Holland 2024-2029

Nederland is een karakteristiek weidevogelland met een grote internationale verantwoordelijkheid voor deze vogels. Het gaat echter slecht met de meeste weidevogels, maar ook met veel soorten van akkers, strandjes en kwelders. Verlies van geschikt broedgebied is de hoofdoorzaak, naast predatie van nesten en jonge vogels.

De overheid zet vol in op alle factoren die bijdragen aan de verbetering van het broedsucces van weidevogels. Zo wordt er hard aan gewerkt om broedgebieden te herstellen, hoewel de resultaten nog onvoldoende zijn. Ook wordt ingezet op het voorkomen van predatie. Vaak blijkt de vos de belangrijkste predator. De faunabeheereenheid Noord-Holland heeft vanwege de bescherming van grondbroedende vogels een Faunabeheerplan Vos vastgesteld. Op 28 november 2023 heeft de Provincie Noord-Holland dit plan goedgekeurd.

5.2 Ontheffing

Op 1 februari 2024 is aan de faunabeheereenheid Noord-Holland een ontheffing verleend voor het bestrijden van de vos. Op basis van die ontheffing vindt uitvoering (afschot) plaats. Desondanks blijkt predatiebeheer van de vos nog niet in alle situaties succesvol.

In 2024 is daarom een workshop georganiseerd met verschillende experts. Uit deze workshop volgde dat er mogelijkheden zijn voor het optimaliseren van het vossenbeheer. Een belangrijke aanbeveling is om te komen tot betere afstemming en samenwerking tussen partijen. Ingezet wordt op planmatige en gecoördineerde uitvoering die de afzonderlijke jachtvelden overstijgt. Cruciaal daarbij is dat een uniforme verslaglegging geborgd wordt. Verschillende partijen willen hiermee aan de slag. De resultaten kunnen vervolgens weer gebruikt worden voor het optimaliseren van de uitvoering zoals het verhogen van de inzet, eventueel met ondersteuning van de provincie en/of het aanvragen van een vergunning voor het kunnen doden van de vos in een specifiek gebied in de periode van 1 december tot 1 februari. Het initiatief hiervoor ligt bij de gebiedspartners (terreinbeherende organisaties en/of agrarische natuurverenigingen) die daarbij de samenwerking opzoeken met andere partijen zoals de wildbeheereenheden.

6 Houtduif

Op 19 april 2023 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan in een langlopende juridische procedure met betrekking tot het toen geldende Faunabeheerplan Algemene Soorten 2017-2023. De Raad oordeelde dat voor het gebruik van vrijstellingen feitelijk dezelfde onderbouwingen noodzakelijk zijn als voor een vergunning. Een vrijstelling kon worden gebruikt voor o.a. nestbehandeling en verjagen met ondersteunend afschot.

Deze interpretatie van de Wet natuurbescherming was nog niet eerder gegeven. De uitspraak betekent dat vanaf nu ook voor de vrijgestelde soorten aangetoond moet worden dat er:

a) schade en risico's zijn (d.m.v. schadecijfers);
b) alternatieven onvoldoende helpen (d.m.v. cijfers over de inzet van preventie);
c) maatregelen niet bedreigend zijn voor de staat van instandhouding (d.m.v. populatiecijfers).

De aard van de regelingen en monitoring bracht tot dan toe echter met zich mee dat schadecijfers nog niet werden verzameld. Ook zijn er voor de meeste soorten landelijk en provinciaal onvoldoende cijfers beschikbaar over de omvang van populaties. Er zijn alleen trendcijfers beschikbaar. Op grond daarvan kan niet goed worden aangegeven of en hoe eventuele maatregelen de Staat van Instandhouding (SvI) niet verslechteren. Het gevolg is, dat er voor de soorten kraai, kauw en houtduif geen faunabeheerplan gemaakt kan worden waarbij aan de eisen uit Omgevingswet kan worden voldaan. Sinds de uitspraak worden schadedata wel door de provincie Noord-Holland verzameld. Daarnaast heeft de provincie in 2024 een opdracht aan Sovon verstrekt om te onderzoeken hoe aan de eis ten aanzien van de SvI kan worden voldaan. De FBE heeft hierbij geadviseerd.

7 Monitoringssoorten

De FBE Noord-Holland heeft een aantal soorten gemonitord. Dit zijn soorten waar op dit moment geen dodelijke maatregelen van toepassing zijn maar die wel schade (kunnen) aanrichten. Het gaat om soorten die op de landelijke en provinciale vrijstellingenlijsten staan, maar ook om andere diersoorten zoals de smient en de ree. De monitoring bestond in de basis uit het signalen ontvangen uit de praktijk, het op de hoogte blijven van de jurisprudentie, de ontwikkeling van de schadedata die door BIJ12 worden verzameld, de ontwikkeling van de soort (Staat van Instandhouding, aantalsontwikkeling etc.) en het beantwoorden van vragen via de helpdesk en het informeren over de stand van zaken via de nieuwsbrief.

8 Exoten en plaagdieren

8.1 Exoten

Exoten, of uitheemse plant- en diersoorten, zijn soorten die van nature niet in Nederland voorkomen, maar hier door toedoen van de mens terecht zijn gekomen. De Europese Unie heeft een lijst opgesteld van exotische planten en dieren die schadelijk zijn voor de inheemse natuur en dus onwenselijk zijn in de EU.

Op die lijst staan drie diersoorten die in Noord-Holland voorkomen en op basis van een provinciale opdracht worden bestreden: de nijlgans (Alopochen aegyptiacus), de rosse stekelstaart (Oxyura jamaicensis) en de wasbeerhond (Nyctereutes procyonoides). Het sikahert (Cervus nippon) staat nog niet op de EU-lijst, maar is door een Europese werkgroep ter bescherming van de biodiversiteit (SEBI) wel al als zeer ongewenste soort bestempeld waarvoor bestrijding noodzakelijk is.

De FBE Noord-Holland zorgt dat de opdrachten via FaunaSpot beschikbaar zijn voor faunabeheerders en rapporteert jaarlijks over het gebruik ervan.

8.2 Plaagdieren

Een plaagdier is een dier dat in grote aantallen voorkomt, met eigenschappen die door mensen als beschadigend, lastig of om andere redenen ongewenst worden beschouwd.

Op verzoek van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en de provincie Noord-Holland heeft de FBE in 2022 een aanvraag ingediend voor het bestrijden van de bruine en zwarte rat met een luchtdrukgeweer in de hele provincie. Dit omdat deze organisaties aangeven dat het aantal ontheffingsaanvragen voor de bestrijding van plaagdieren met een luchtdrukwapen aanzienlijk was toegenomen als gevolg van het verbod op bepaalde bestrijdingsmiddelen.

Via deze provinciedekkende ontheffing kunnen ratten worden bestreden met een minimum aan administratieve lasten. Doordat de gedode dieren geregistreerd moeten worden in FaunaSpot, kunnen het gebruik van de ontheffing en de resultaten van de bestrijding bovendien beter gemonitord worden.

De FBE zorgt dat de ontheffing beschikbaar is voor faunabeheerders. Daarnaast rapporteren we jaarlijks over het gebruik van de ontheffing en beantwoorden we vragen over de uitvoering.

9 Jacht

De meeste planten en dieren in Nederland worden beschermd door de Omgevingswet. Deze wet biedt echter uitzonderingsmogelijkheden. Wanneer bepaalde diersoorten schade aanrichten, kunnen deze onder strikte voorwaarden worden verjaagd of gedood. Dit gebeurt op grond van een vergunning. Daarnaast noemt de Omgevingswet jacht als een instrument om schade te voorkomen via het handhaven van een redelijke stand van populaties van specifiek in de wet benoemde wildsoorten. In de wet zijn vijf soorten benoemd waarop jacht kan plaatsvinden (de wildsoorten): konijn, haas, fazant, houtduif en wilde eend.

Faunabeheerplan Wildsoorten 2023-2029

De Omgevingswet vereist voor de jacht een goedgekeurd faunabeheerplan. Het is de wettelijke taak van het bestuur van de FBE Noord-Holland om zo'n plan vast te stellen. Voor de uitoefening van de jacht fungeert het faunabeheerplan als koepel. Het is aan de grondgebruikers om binnen het kader van het faunabeheerplan te bepalen wat aan schadebestrijding nodig is en op welke wijze de jacht daarin een rol speelt. Het faunabeheerplan heeft daardoor vooral een belangrijke rol in de rapportage over de mate waarin de uitoefening van de jacht plaatsvindt en van de trends van de populaties van de vijf wildsoorten. Het plan bevat, in tegenstelling tot de schadesoorten, geen maatregelenpakket; dit is aan de jachthouder. Het faunabeheerplan is daarom richtinggevend (niet bepalend) voor de jacht in de komende periode.

Het bestuur van de FBE Noord-Holland heeft op 21 juni 2023 het Faunabeheerplan Wildsoorten 2023-2029 unaniem vastgesteld. Vervolgens hebben Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland op 11 juli 2023 het plan getoetst aan de wetgeving en goedgekeurd.

Jacht staat zowel landelijk als binnen de provincie Noord-Holland op de bestuurlijke agenda. De FBE heeft hierin zelf geen direct belang, maar draagt waar nodig bij aan de beleidsvorming door levering van data.

Een van de wildbeheereenheden heeft bezwaar en vervolgens beroep ingediend tegen het goedkeuren van het Faunabeheerplan Wildsoorten. In deze procedure heeft de FBE geadviseerd.

Uitvoering

Naast het vaststellen van een wettelijk vereist Faunabeheerplan Wildsoorten bestonden de werkzaamheden uit het mogelijk maken dat jagers (voor wildsoorten) en faunabeheerders (voor schadesoorten) op eenvoudige wijze ter plaatse direct kunnen voldoen aan de wettelijke plicht het aantal gedode dieren naar soort, aantal en locatie te rapporteren bij de FBE Noord-Holland. Deze data worden jaarlijks verwerkt en gepubliceerd op de website van de FBE. Provincie en Rijk behouden hiermee overzicht over de aantallen gedode dieren en rapporteren daarmee aan Europa (i.v.m. derogatie).

10 Databeheer

Data vormen de basis voor de onderbouwing van faunabeheerplannen en het verantwoorden van het gebruik van vergunningen en opdrachten. Data geven inzicht of er een maatschappelijk belang in het geding is, of ingrijpen wenselijk is en of nog wordt voldaan aan de wettelijke vereisten ten aanzien van de Staat van Instandhouding. Daarnaast geven de verschillende datastromen inzicht in de effectiviteit van het toegepaste beheer en kan dit indien nodig worden aangepast. Bij het opstellen van faunabeheerplannen maakt de FBE Noord-Holland gebruik van data die zijn verzameld onder coördinatie van de FBE en van data uit het Netwerk Ecologische Monitoring. De FBE draagt via data-analyses en advies bij aan een voortdurend proces van verbetering van dataverzameling, verwerking en beschikbaarstelling.

10.1 Registreren

Afschot

Vanuit de Omgevingswet heeft de FBE een wettelijke taak in het verzamelen en verwerken van data over het aantal gedode dieren. Hiervoor werd voorheen het FaunaRegistratieSysteem (FRS) gebruikt. Sinds 1 januari 2023 maakt de FBE Noord-Holland gebruik van het zelf ontwikkelde systeem FaunaSpot.

Deze overstap werd gemotiveerd door de groeiende maatschappelijke vraag naar navolgbare data en de geconstateerde discrepantie in de afschotdata, zoals die is beschreven in de Evaluatie van het Ganzenbeheerplan 2015-2020 Noord-Holland (Sovon) en blijkt uit signalen vanuit het AEWA-verband. De conclusie daaruit was, dat er in werkelijkheid (veel) minder grauwe ganzen waren gedood dan geregistreerd. Ofwel meer geregistreerd dan dat was uitgevoerd.

De FBE Noord-Holland heeft daarom in 2022 de dataset met beheerdata van ganzen (afschotgegevens) en het proces van registreren geanalyseerd (rapportage analyse afschotdata). Hierbij werd onderzocht welke verbeteringen mogelijk zijn om onjuistheden te voorkomen die zouden kunnen leiden tot een over- of onderschatting van het aantal geschoten dieren. Het registratiesysteem voor afschot speelde een centrale rol in bijna alle aanbevelingen. Op basis van deze aanbevelingen is FaunaSpot ontwikkeld. FaunaSpot is op dit moment het enige gevalideerde afschotregistratiesysteem in Nederland, waarmee bewezen kan worden dat de data kloppen.

FaunaSpot is een mobiele registratieapp die is ontworpen voor iedereen die bijdraagt aan faunabeheer in Noord-Holland. Met deze app kunnen, naast afschot, ook nestbehandeling en de preventieve maatregelen makkelijk en snel worden geregistreerd. Met het bijbehorende dashboard kunnen gebruikers hun registraties direct terugzien, dataselecties maken en registraties downloaden. Deze functionaliteit faciliteert het proces voor aanvragen van schadetegemoetkomingen.

FaunaSpot koppelt registraties automatisch aan een locatie. Afschot en nestbehandeling moeten worden voorzien met een foto. Deze registraties worden bovendien op een wetenschappelijk onderbouwde manier maandelijks gevalideerd. Het gebruiksgemak en het proces van validatie van ingevoerde data maken FaunaSpot uniek. FaunaSpot is continu in ontwikkeling, waarbij wordt gestreefd naar het behouden en verbeteren van het gebruikersgemak en de kwaliteit van de data.

Na een jaar gebruik van FaunaSpot is opnieuw gekeken naar de aanbevelingen die zijn gedaan in de Rapportage analyse afschotdata 2022. Deze zijn te vinden in de 'Rapportage analyse afschotdata 2024'.

Preventieve maatregelen

Schade aan de wettelijke belangen wordt bij voorkeur voorkomen door inzet van preventieve middelen. Dit is niet alleen een wettelijke vereiste, maar ook een groeiende maatschappelijke behoefte. De interpretatie van de hoeveelheid inspanning voor preventie is onderwerp van jurisprudentie en - binnen de wettelijke kaders - politieke beleidsvorming in de provincie.

De kennis over de effectiviteit van verschillende preventieve middelen is nog beperkt. Veel middelen lijken slechts beperkt of tijdelijk te helpen, omdat dieren er snel aan wennen. Het is daarom van belang om verschillende maatregelen en methoden af te wisselen.

De FBE Noord-Holland heeft formeel geen onderzoekstaak. Wel stimuleert zij onderzoek door advies te geven en data aan te leveren. Data vormen de basis voor nieuwe kennis. Mede daarom heeft de FBE Noord-Holland de registratie van preventieve middelen mogelijk gemaakt in FaunaSpot. Verder heeft de FBE haar kennis up-to-date gehouden door het volgen van internationale wetenschappelijke publicaties en samenwerking met vooraanstaande soortenexperts.

10.2 Schadetegemoetkoming

Grondgebruikers zijn zelf verantwoordelijk voor het voorkomen of beperken van schade aan gewassen of landbouwhuisdieren. Om schade te voorkomen kunnen – en moeten soms – preventieve maatregelen genomen worden. Dit zijn in eerste instantie maatregelen met niet-dodelijke middelen. Als er een vergunning beschikbaar is, kunnen ook dodelijke maatregelen worden genomen. Wanneer ondanks deze maatregelen toch schade optreedt, kunnen grondgebruikers onder bepaalde voorwaarden een aanvraag indienen voor een tegemoetkoming in schade bij BIJ12.

Om voor een schadetegemoetkoming in aanmerking te komen moet aantoonbaar adequaat gebruik zijn gemaakt van de mogelijkheden die er zijn. De grondgebruiker moet preventieve maatregelen hebben geplaatst conform de Faunaschade Preventiekit en indien dat niet helpt minimaal twee maatregelen per week treffen om de schade te voorkomen. BIJ12 toetst dit 'adequaat gebruik' en wanneer dit niet naar behoren is ingezet, kan de aanvraag worden afgewezen. De grondgebruiker heeft dan geen recht op een schadetegemoetkoming.

De FBE heeft geen wettelijke taak bij schadetegemoetkomingen. Wel is het zo, dat grondgebruikers de data uit hun provinciale faunaregistratiesysteem gebruiken om aan te tonen dat zij hebben voldaan aan de eisen voor adequaat gebruik. Bij de invoering van FaunaSpot in Noord-Holland stuitte dit op problemen: omdat FaunaSpot aan de AVG-wetgeving voldoet, staan wij niet toe dat BIJ 12 of andere partijen data kunnen herleiden naar persoonsgegevens. Zij hebben daarom geen toegang tot het systeem. Dit leidde tot hogere administratieve lasten bij zowel de gebruikers als bij BIJ12 en de FBE Noord-Holland. Ter illustratie: 80% van de vragen aan de FBE-helpdesk (mail en telefonisch) gaan over schadetegemoetkoming. Op jaarbasis betekent dit 300 extra werkuren, wat overeenkomt met 2,5 maand werk voor een medewerker

Omdat is gebleken dat de kwaliteit van de data ook afhankelijk is van de schadetegemoetkoming, is een maximale scheiding tussen beide doelen gewenst. Om met behoud van de kwaliteit van de data het administratieve proces voor aanvragen van schadetegemoetkoming te vereenvoudigen, is in 2023 gestart met het in beeld brengen van mogelijkheden voor het ontwikkelen van een dashboard dat ook gebruikt kan worden voor de schadetegemoetkoming.

Vervolgens is in 2024 is het dashboard van FaunaSpot vernieuwd met twee nieuwe functionaliteiten die tegemoetkomen aan twee belangrijke wensen van gebruikers:

a. *Het onderling delen van data*. Gebruikers kunnen met deze functie registraties binnen een gewenst gebied registraties met elkaar delen, wanneer zij daar expliciet toestemming voor geven.
b. *Onderbouwing adequaat gebruik*. Grondgebruikers kunnen schadebestrijders vragen hun data over de percelen binnen een bepaalde TKA (tegemoetkomingsaanvraag faunaschade BIJ12) te delen. Daarmee heeft de grondgebruiker inzicht in de voortgang van het beschermen van zijn gewassen. Zodra de eindtaxatie is uitgevoerd, kunnen de data worden gedownload in een Excel of PDF en kunnen deze naar BIJ12 worden gestuurd.

10.3 Toezicht en handhaving

De FBE heeft geen wettelijke taak en bevoegdheden in het kader van toezicht en handhaving van faunabeheer. Deze taken zijn belegd bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, de Politie en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Het is in het belang van de FBE dat de wet in het veld wordt nageleefd en dat daar goede controle op is. De FBE voorziet de genoemde organisaties van informatie conform de regels van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) wanneer dat nodig is.

Door middel van beveiligde berichten kunnen bij wet aangewezen toezichthoudende organen zoals de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord en de politie vorderingen doen en deelt de FBE Noord-Holland informatie uit FaunaSpot. Wanneer er sprake is van het delen van persoonsgegevens in het kader van een vordering op basis van de Algemene wet Bestuursrecht informeren wij de gebruiker van FaunaSpot hierover.

10.4 Tellingen

Jaarlijks analyseert de FBE Noord-Holland de trend van de populatie-ontwikkeling voor alle diersoorten waarvoor faunabeheer plaatsvindt. Voor de ganzen wordt naast de trend ook de populatieomvang en verspreiding bepaald. De FBE Noord-Holland maakt hierbij gebruik van verschillende tellingen die worden uitgevoerd door verschillende organisaties, zoals de WBE's, Sovon en de Zoogdierenvereniging. De resultaten van deze tellingen worden jaarlijks gepubliceerd in het jaarverslag van de FBE Noord-Holland. Langjarige trends en ontwikkelingen worden gedocumenteerd in de faunabeheerplannen.

Tellingen

De FBE organiseert in samenwerking met partners de tellingen van damherten en reeën in het voorjaar en in juli de telling van ganzen. Deze tellingen worden jaarlijks volgens vaste protocollen uitgevoerd in vaste telgebieden. Door ieder jaar op dezelfde wijze te tellen kan worden vastgesteld of de aantallen toenemen, afnemen of stabiel blijven. Daarnaast kunnen de data op provinciaal, nationaal en internationaal niveau gebruikt worden voor diverse doeleinden, bijvoorbeeld (inter-)nationale onderzoeken (zoals AEWA) en beleidsontwikkeling. De resultaten van deze tellingen worden verwerkt in een rapportage.

Download hier de tel- en beheerrapportage van damherten.
Download hier de telrapportage ganzen.

Actualisatie telprotocol standganzen

Om een beeld te krijgen van de omvang en verspreiding van de ganzenpopulaties in Nederland wordt er sinds 2005 op de derde zondag van juli een landelijke ganzentelling uitgevoerd. Deze telling is een belangrijke momentopname om aantallen, ontwikkeling en verspreiding van de aanwezige ganzenpopulaties te volgen. De tellingen worden in de meeste provincies uitgevoerd door de WBE's en gecoördineerd door de FBE's. In enkele provincies is de coördinatie en uitvoering in handen van Sovon Vogelonderzoek Nederland. In 2012 hebben alle betrokken organisaties afspraken gemaakt over het proces en de uitvoering, en hebben zij een telprotocol aangewezen om standaardisatie te waarborgen.

Met de gestegen kwaliteitseisen en opgedane ervaringen van de afgelopen jaren is het bestaande telprotocol voor de julitelling toe aan een actualisatie. Daarbij is het van belang te zorgen dat de historische telreeksen bruikbaar blijven en een trendbreuk te voorkomen. Door het telprotocol te actualiseren zal de bestaande telling voldoen aan de (inter-)nationale kwaliteitseisen, waardoor deze blijvend bruikbaar is bij beleidsvorming. De FBE Noord-Holland is hierin 2023 mee begonnen en voert dit namens de provincies en de FBE's uit in samenwerking met Sovon. Afronding was voorzien in 2024. Dit is niet gelukt doordat er meer personele capaciteit nodig was voor het opstellen van een nieuw faunabeheerplan Ganzen.

Invoeren nieuw registratiesysteem voor tellingen

Er is een duidelijke behoefte in het steeds sneller liefst real-time beschikbaar hebben van gegevens, op zowel provinciaal als regionaal niveau. Daarnaast is er de wens om tellingen meer te automatiseren. Hiermee wordt het makkelijker om de tellingen op een wetenschappelijk verantwoorde en consistente wijze uit te voeren. In samenwerking met de KNJV Noord-Holland is tijdens de julitelling van de ganzen op Texel in 2023 getest met de app AviMap van Sovon. Deze pilot was succesvol en op basis van deze resultaten is in datzelfde jaar in samenspraak met de KNJV Noord-Holland besloten om vanaf 2024 in de gehele provincie de julitelling uit te voeren met AviMap. Lees hier het verslag van de ervaring van de pilot met AviMap. Vanaf 2025 zullen alle tellingen die de FBE Noord-Holland uitvoert met AviMap worden geteld.

11 Communicatie

Faunabeheer en schadebestrijding zijn niet beperkt tot vakmensen, maar heeft brede maatschappelijke aandacht. Burgers, bestuurders, dierenbeschermers en faunabeheerders hebben behoefte aan feitelijke, heldere informatie. De communicatie van de FBE Noord-Holland richt zich daarom op iedereen die meer wil weten over het voorkomen en handelen rondom schade en risico's door wilde dieren. Deze communicatie omvat verschillende aspecten, zoals de introductie van een diersoort, het inzetten van preventie ter voorkoming van mens-dier-conflicten en, in uitzonderlijke gevallen waar preventie niet voldoende helpt, het gebruik van dodelijke middelen zoals afschot. De communicatie is bedoeld om helderheid te verschaffen over de dilemma's die hierbij spelen en bewustzijn te vergroten over de maatregelen die worden genomen.

11.1 Websites

fbenoordholland.nl

Op de website fbenoordholland.nl is informatie te vinden over de FBE Noord-Holland en haar activiteiten. Deze informatie is gericht op een breed publiek en biedt inzicht in het werk van de FBE Noord-Holland. In 2024 is deze website in een compleet nieuw jasje gestoken om de informatie makkelijker beschikbaar te maken voor geïnteresseerden.

Iedereen die dat wil kan zich via de website aanmelden voor de nieuwsbrief van de FBE.

Faunaspot.nl

Voor FaunaSpot is een eigen website gemaakt faunaspot.nl. Hier is alle informatie over het registratiesysteem te vinden en kunnen gebruikers zich aanmelden voor een account. Geïnteresseerden kunnen meer te weten komen over de voordelen van de app voor verschillende gebruikersgroepen. Daarnaast bevat de website een uitgebreide Q&A en handleidingen voor de app en het dashboard. Om gebruikers actief te informeren wordt gebruik gemaakt van de FBE-nieuwsbrief (zie 9.3).

Ook Faunaspot.nl is in 2024 in een compleet nieuw jasjes gestoken om alle informatie en handleidingen makkelijker beschikbaar te maken voor de gebruikers.

Jagers, faunabeheerders en anderen kunnen tevens via de faunakalender op een eenvoudige wijze de beheermogelijkheden raadplegen. Hiermee wordt het beheer gefaciliteerd en hebben geïnteresseerden inzicht in de wettelijk toegestane maatregelen. De faunakalender is in 2024 verhuisd van fbenoordholland.nl naar faunaspot.nl.

Ganzenplan.nl

Voor het interprovinciale Ganzenplan 2025-2031 is een aparte website gemaakt, www.ganzenplan.nl. Hier konden geïnteresseerden niet alleen uitgebreide informatie vinden maar ook concepthoofdstukken vinden en eventueel van commentaar voorzien (zie hoofdstuk 9).

11.2 Faunakalender

De wet- en regelgeving rondom beheren is complex. Niet alleen voor het brede publiek dat eventueel wordt geconfronteerd met de uitvoering, maar ook voor de uitvoerders.

De FBE Noord-Holland heeft als ambitie dat iedereen gemakkelijk kan achterhalen wat wel en niet is toegestaan, en waarom. Daarom heeft de FBE de faunakalender ontwikkeld. De kalender geeft duidelijk en overzichtelijk weer wanneer en onder welke voorwaarden schadebestrijding mogelijk is. Zo kan de teler nagaan wat er mogelijk is aan bestrijding als hij over drie maanden bloemkool plant, kan de schadebestrijder op elk moment over actuele beheerinformatie beschikken en kan een wandelaar ter plekke zelf bekijken of wat hij ziet in het veld wel toegestaan is.

11.3 Nieuwsbrief

Via de nieuwsbrief ontvangt iedereen die zich daarvoor heeft aangemeld de laatste nieuwtjes, interviews en artikelen die dieper op een onderwerp ingaan. De nieuwsbrief is in 2023 21 keer uitgebracht. Inmiddels zijn er meer dan 2.200 abonnees en opent gemiddeld bijna meer dan 70% van de ontvangers de nieuwsbrief.

11.4 Helpdesk

De FBE Noord-Holland is bereikbaar voor iedereen met vragen over faunabeheer. Dit kan via de telefoon, e-mail, of door op afspraak een bezoek te brengen aan het kantoor in Haarlem.

De FBE is telefonisch bereikbaar op maandag tot en met donderdag tussen 9.00 en 12.00 uur. Hiervoor is een digitale telefooncentrale ingericht. Soms is het druk en kan vanwege de omvang van het team niet altijd meteen worden opgenomen. Een gemiste oproep wordt dan binnen 24 uur teruggebeld. In 2024 is de FBE in totaal 402 keer gebeld, hiervan is 372 keer meteen opgenomen en 30 keer later teruggebeld.

Via e-mail is de FBE 24 uur per dag bereikbaar. Er wordt gestreefd naar beantwoording binnen 48 uur.

Ook kan er worden afgesproken op het kantoor in Haarlem of op een andere locatie.

11.5 Jaarverslag

De FBE Noord-Holland legt verantwoording af over het gevoerde beleid en de resultaten via het jaarverslag en de tel- en beheerrapportages in woord en cijfers. De FBE streeft ernaar om verzamelde gegevens over aantalsontwikkelingen en aantallen gedode dieren zo snel mogelijk online beschikbaar te maken. Met de invoering van FaunaSpot en AviMap wordt dit makkelijker.

11.6 Pers

Vanwege de maatschappelijke gevoeligheden hebben ook de media vaak belangstelling voor faunabeheer. De FBE beantwoordt jaarlijks diverse vragen van de pers, en informeert de pers daarnaast proactief door middel van persberichten.